

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2020

Johdanto

Kertomusvuonna yhdistyksen toimintaan on ratkaisevasti vaikuttanut COVID-19 pandemiasta aiheutunut matkustusrajoitus Venäjälle. Sotavainajatyötä on kuitenkin jatkettu kotimaassa tehdyillä etsintämatkoilla sekä tunnistettujen sankarivainajien kotiseurakuntiin saattamisella. Myös neuvostosotilaiden Suomessa oleviin hautapaikkoihin liittyvien asioiden hoitaminen on jatkunut.

Toiminnan perusteet

Yhdistyksen toiminta perustuu 2014 puolustusministeriön kanssa solmittuun toistaiseksi voimassa olevaan sopimukseen sotavainajien muiston vaalimisesta sekä Suomen ja Venäjän välillä 1992 tehdyn valtiosopimuksen täytäntöönpanosta. Vuoden 2009 alusta alkaen yhdistys on saanut toiminnan ylläpitämiseen tarvittavan valtionavustuksen puolustusministeriön pääluokasta.

VARSINAINEN TOIMINTA

Kentälle jääneiden etsintä

Vuosina 1992–2019 suoritetuissa etsinnoissa on Venäjän alueelta löydetty ja toimitettu kotimaahan kaikkiaan noin 1400 sotilaan jäänteet. Löydetyistä on vuoden 2020 loppuun mennessä kyetty 395 tunnistamaan henkilöllisyydeltään.

Kertomusvuoden aikana tehtiin yksi etsintämatka Kuhmoon suomalaissotilaiden jäänteiden löytämiseksi. Sen lisäksi yhdistyksen etsintäryhmän tekivät kaksi etsintämatkaa Hangon saaristossa, kaksi etsintämatkaa Suomussalmella, yhden Savukoskella ja yhden Sallassa neuvostosotilaiden etsimiseksi. Tehdyille etsintämatkoille Suomessa osallistui yhteensä 12 yhdistyksen vapaaehtoisetsijää. Vuoden 2020 etsintäkuluihin käytettiin noin 5 000 euroa.

Venäläisetsijät ovat saadun tiedon mukaa löytäneet Karjalan kannakselta ja Laatokan Karjalasta useita suomalaissotilaiden jäänteitä, joita ei kuitenkaan ole voitu käydä ottamassa vastaan.

Jäänteiden siirto Suomeen

Lokakuuksi suunniteltu noutomatka Viipuriin peruutettiin.

Kentältä löydettyjen DNA-tunnistus

Vuoden 2020 tutkimuksissa kyettiin varmistamaan kahdeksan (8) kaatuneen henkilöllisyys.

Sankarihautajaiset

Kotiseurakuntiinsa eri paikkakunnille sankarihautoihin ja sukuhautoihin haudattavaksi kuljetettiin DNA-tutkimuksissa henkilöllisyydeltään tunnistettujen kahdeksan sankarivainajan jäänteet.

Kenttähautausmaat

Vuonna 2012 Vojennye Memorialyn kanssa aloitettu ja vuonna 2013 jatkettu kenttähautausmaiden rekisteröintihanke oli toimintavuoden päättyessä edelleen kesken.

Kenttähautausmaiden hoitotöitä ei tehty. Saadun tiedon mukaan ainakin Viipurin ja Summan kenttähautausmaat ovat olleet asianmukaisessa kunnossa.

Luovutetun alueen sankarihautausmaat

Luovutetun alueen pitäjäyhteisöille on edelleen annettu Karjalan Liiton välityksellä tietoja ja ohjeita seurakuntien sankarihautausmaiden suojelemiseen ja rekisteröintiin liittyvistä asioista.

Karjalan Liiton kanssa toteutettiin luovutetun alueen sankarihautausmaita koskevien tietojen päivittämiseksi sähköinen kysely. Kyselyn tietojen kokoamiseksi sähköiseen tietokantaan tehtiin sopimus Integral Oy:n kanssa. Hankkeen toteuttamiseen käytettiin Maanpuolustuksen kannatussäätiöltä saatua avustusta.

Sotavanki- ja muut muistomerkit

Suomen Kazakstanin suurlähetystön aloitteesta tehtiin Karagandan sotavankimuistomerkin edustan laatoituksen kunnostus.

Kotimaassa kunnioitettiin etsinnöissä löydettyjen sankarivainajien muistoa Kaatuneitten muistopäivänä 17.5.2020 yhdistyksen edustajien Helsingin Hietaniemessä, Joensuussa ja Kajaanissa sijaitseville muistomerkeille laskemin kukkalaittein.

Norjan viranomaisilta saatiin ulkoministeriön kautta esitys Hattengissa olevan kahden suomalaisen sotavangin hautapaikan ottamisesta Norjan valtion hoitoon. Asiasta annettiin myönteinen lausunto.

Kansallinen sotavankiprojekti

Reijo Nikkilä on jatkanut vapaaehtoistyönä projektin tuloksena kootun tietokannan tietojen tarkistamista.

Venäläisten etsinnät ja muistomerkit Suomen alueella

Venäjän Helsingin suurlähetystö julkaisi toukokuussa sivustollaan luettelon Suomessa olevista neuvostosotilaiden hautapaikoista. Lähetystölle on annettu sen pyytämiä täydentäviä tietoja hautapaikoista.

Arkeologi Jan Fastin ryhmän Hankoniemen Tvärminnessä yhdistyksen aloitteesta 2018 ylösnostamat seitsemän neuvostosotilaan jäänteet haudattiin 3.9.2020 Hangon Täktomin hautausmaahan.

Kotkan Juurikorven maastohautaan haudatut neljän neuvostolentäjän jäänteiden nostettiin Venäjän suurlähetystön kanssa sovitusti ylös myöhempää uuteen paikkaan hautaamista varten. Yhdistyksen puheenjohtaja kiersi elokuussa tarkastamassa pääosan Itä-Lapin alueella olevista neuvostosotilaiden hautapaikoista ja muistomerkeistä.

Yhteistoimintamatka

Yhdistyksen vuosittaista yhteistoimintamatkaa ei toteutettu.

Kansainvälinen yhteistoiminta

Vuosien mittaan vakiintunutta yhteyttä Moskovassa toimivaan Kansainvälisen sotilasmuistomerkkiyhteistyön liittoon ”Vojennyje Memorialyyn” pidettiin erityisesti kenttähautausmaa- ja sotavankiasioissa.

Venäjän Helsingin suurlähetystön kanssa käytiin keskusteluja neuvostosotilaiden hautapaikoista ja niiden kohentamiseen liittyvistä hankkeista.

Yhdistyksen puheenjohtaja osallistui tammikuussa ja syyskuussa Puolustusministeriön ja Venäjän suurlähetystön edustajien tapaamisiin, joissa keskusteltiin venäläisen osapuolen esille ottamista neuvostosotilaiden muiston vaalimiseen liittyvistä kysymyksistä. Yhdistys laati puolustusministeriön kanssa sovitusti vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

Lapin sotavainajien muiston vaalimisyhdistys on pitänyt yhteyttä venäläisiin Poisk- ja Verman etsintäryhmiin.

Lausunnot ja selvitykset

Venäläisten hautapaikka- ja muistomerkkiasioissa tehtiin Hangon saariston hautapaikkoja koskevia selvityksiä.

Ulkoministeriölle ja puolustusministeriölle laadittiin kesäkuussa yhteenveto yhteistyöstä venäläisen osapuolen kanssa vuosien 2019 ja 2020 aikana.

Tiedusteluihin vastaaminen

Yhdistyksen toimistoon on toimintavuoden aikana tullut useita kentälle jääneitä ja kadonneita suomalaissotilaita koskevia etsintä- ja selvityspyyntöjä. Ne on pyritty etsintäsuunnitelmia laadittaessa ottamaan huomioon.

MUU TOIMINTA

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin ravintola Pasilan Pöydän kokoustiloissa 31.3.2020. Läsnä oli kolmen varsinaisen jäsenen edustajat, hallituksen puheenjohtaja ja asiamies sekä yksi kannattajajäsen. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sotainvalidien Veljesliiton kokousedustaja Seppo Savolainen ja sihteerinä yhdistyksen asiamies Markku Kiikka.

Kokouksessa esitettiin hallituksen toimintakertomus vuodelta 2019 ja vahvistettiin tilinpäätös tilikaudelta 1.1 - 31.12.2019 sekä myönnettiin vastuuvapaus hallitukselle ja muille tilivelvollisille mainitulta tilikaudelta.

Kokouksessa vahvistettiin toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2020. Yhdistyksen talousarvion loppusumma oli 165 000 euroa, josta varsinaisen toiminnan osuus oli 145 000 euroa ja DNA-tutkimusten osuus 20 000 euroa.

Varsinaisten jäsenten vuotuiseksi jäsenmaksuksi vahvistettiin 300,00 euroa. Kannattajajäsenten vastaavaksi maksuksi vahvistettiin henkilöjäsenten osalta 20,00 ja yhteisöjäsenten osalta 500,00 euroa.

Jäsenet

Yhdistyksen varsinaisia jäseniä ovat olleet Kaatuneiden Muistosäätiö, Kaatuneitten Omaisten Liitto, Karjalan Liitto, Rintamaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotahistoriallinen Seura ja Suomen Sotaveteraaniliitto.

Varsinaisten jäsenten lisäksi yhdistyksellä oli kertomusvuonna kahdeksan jäsenmaksunsa maksanutta henkilöä ja kolme yhteisöä kannattajajäseninä.

Hallitus

Hallituksen jäsenten määräksi vuosikokouksessa päätettiin puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin eversti (evp) Pertti Suominen sekä muiksi jäseniksi hallitusneuvos Pekka Pitkänen, eversti (evp) Martti Kuivala Sotainvalidien Veljesliitto ry:stä, kenraaliluutnantti (evp) Pentti Lehtimäki Kaatuneitten Omaisten Liitto ry:stä, kotiseutuneuvos Tero Tuomisto Rintamaveteraaniliitto ry:stä, eversti (evp) Timo Lehtonen Suomen Sotaveteraaniliitto ry:stä ja hallitusneuvos Jari Kajavirta puolustusministeriöstä.

Hallitus valitsi kokouksessaan 31.3.2019 Timo Lehtosen varapuheenjohtajaksi ja tositteiden tarkastajaksi.

Hallitus on pitänyt kertomusvuoden aikana viisi kokousta.

Tilintarkastajat

Yhdistyksen tilintarkastajana oli Tilintarkastusyhteisö BDO Oy ja vastuullisena tilintarkastajana KHT Hannu Riippi.

Neuvottelukunta

Yhdistyksen sääntöjen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on antaa virikkeitä yhdistyksen toimintaan ja edistää siihen tarvittavan tuen saamista. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään 15 muuta jäsentä, jotka hallitus kutsuu kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan jäseniksi vuosiksi 2020–2021 päätettiin 8.6.2020 kutsua:

Puheenjohtaja: kenttäpiispa emer. Hannu **Niskanen**

Jäsenet:

yksikönpäällikkö	Marjo Avela	Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
puheenjohtaja	Pertti Hakanen	Karjalan Liitto ry
tutkimusjohtaja	Päivi Happonen	Kansallisarkisto
vakuutusneuvos	Harri Kainulainen	Sotavahinkosäätiö
everstiluutnantti	Sami Mattila	Rajavartiolaitoksen esikunta
prikaatikenraali	Kim Mattsson	Pääsikunta
dokumenttiohjaaja	Reijo Nikkilä	
tietokirjailija	Johanna Pakola	Suomen Sotahistoriallinen Seura ry
maankäyttöpäällikkö	Harri Palo	Kirkkohallitus
lakimies	Jari Rantala	Suomen ortodoksinen kirkko
varatuomari	Juhani Saari	Sotainvalidien Veljesliitto ry
puheenjohtaja	Esa Tarvainen	Kaatuneiden Muistosäätiö
maisteri	Reino Toivio	Rintamaveteraaniliitto ry
toiminnanjohtaja vs.	Pirjo Tolvanen	Kaatuneitten Omaisten Liitto ry
prikaatikenraali	Finn-Göran Wennström	Suomen Sotaveteraaniliitto

Toimihenkilöt ja ostopalvelut

Asiamies Markku Kiiikka on osa-aikaisena hoitanut yhdistyksen käytännön tehtäviä yhdistyksen toimistossa. Yhdistyksen kirjanpidon on tehnyt Tommi Kanto.

Yhdistyksen palkkalaskenta on ostettu Tilitoimisto Aureelia Ky:ltä.

Toimitilat

Yhdistyksen toimisto on vuoden 2007 joulukuusta lähtien sijainnut veteraanijärjestöjen ja niitä lähellä olevien yhteisöjen yhteisissä toimitiloissa Itä-Pasilassa osoitteessa Ratamestarinkatu 9 C (Veteraanitalo).

Yhdistyksen käytössä on edelleen ollut puolustusvoimien vastikkeetta luovuttama luolatila Seurasaarentien varrella Meilahdessa. Luolaa käytetään hautaamista ja DNA-tutkimuksiin pääsyä odottavien vainajien jäänteiden ja arkkujen säilytykseen. Luolatilaan on sijoitettu lisäksi etsinnöissä ja kenttähaudausmaiden hoidossa käytettävät välineet ja tarveaineet.

Toimiston yhteyteen on edelleen ollut sijoitettuna opetusministeriön yhdistyksen käyttöön luovuttamat Sotavankimuistomerkin työryhmän, Sotavainajatoimikunnan, Sotavainaja-asiain neuvottelukunnan ja sotavainajien muiston vaalimisasioissa toimineen Suomen ja Venäjän hallitusten välisen yhteistyöryhmän eli sekakomission arkistot sekä yhdistyksen oma arkisto. Opetusministeriön arkistoaineiston säilytysajan jatkamisesta enintään 31.12.2011 saakka on ministeriön kanssa sovittu kirjallisesti 7.2.2007.

Yhteistyöryhmän arkistokansiot (4) palautettiin 2018. Muun arkiston takaisin luovuttamista ryhdyttiin valmistelemaan.

Vakuutukset

Yhdistyksen lakisääteiset vakuutukset ovat Pohjola Vakuutus Oy:stä. Kaikkia yhdistyksen päätöksiin perustuvilla matkoilla koti- ja ulkomailla matkustavia koskeva matkustaja- ja matkatavaravakuutus on vakuutusyhtiö Eurooppalaisesta.

Pankkitilit

Yhdistyksen pankkitilit (valtionaputili, dna-tili, yhdistystili) ovat Helsingin OP Pankissa.

Talous

Yhdistys sai puolustusministeriöltä kertomusvuoden toimintaansa varten 120 000 euron valtionavustuksen. Varsinaisen toiminnan kulut olivat noin 140 000 euroa.

DNA- tutkimuksia varten oli Kaatuneiden Muistosäätiöltä, Sotavahinkosäätiöltä ja Maanpuolustuksen Kannatussäätiöltä aiemmin saatua rahoitusta käytettävissä noin 10 000 euroa. Tutkimuksiin käytettiin noin 7000,00 euroa.

Kaatuneiden muistosäätiö on avustanut lukuisia suomalaislöytöjä tehnyttä venäläistä Karjalan Valli-etsintäryhmää.

Huomionosoitukset

Yhdistyksen ja puolustusministeriön tekemien esitysten perusteella pääesikunta hyväksyi yhdistyksen sotavainajamitalin kanto-oikeuden virkapuvussa.

Puheenjohtaja Pertti Suomiselle luovutettiin 10.9.2020 Venäjän puolustusministeriön myöntämä ”Mitali ansioistaan kaatuneiden isänmaan puolustajien muiston ikuistamisessa”.

Viestintä

Puheenjohtaja Pertti Suominen osallistui 6.10.2020 Tammenlehvän Perinneliiton helsinkiläisille lukiolaisille järjestämälle sotahistorian matkalle Hankoniemelle ja esitteli eri kohteilla kenttähaudausmaita, etsintöjä ja sotavankeja koskevaa yhdistyksen toimintaa.

Venäjänkieliselle lukijakunnalle pääkaupunkiseudulla suunnattu Spektr- lehti julkaisi lokakuussa yhdistyksen puheenjohtajan haastattelun.

Yhdistyksen internet- kotisivustoa (www.sotavainajat.net/www.sotavainajat.fi) on ylläpidetty ajankohtaisista tapahtumista kertovilla uutisilla.

Yhdistyksen toimintaa on esitelty muun muassa veteraanijärjestöjen lehdissä ja eri yhteisöjen tilaisuuksissa.

Jäsenasiat

Yhdistys on vuodesta 2006 alkaen kuulunut jäsenenä Tammenlehvän Perinneliittoon.

Puheenjohtaja Pertti Suominen on ollut Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenenä ja 1. varapuheenjohtajana.

(Vahvistettu vuosikokouksessa 31.3.2021)